

Δ.Π. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, *Σύγχρονο λεξικό τῶν βασικῶν ἐννοιῶν τοῦ ὑλικοῦ-τεχνικοῦ, πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ. Θεμελιώδεις γνώσεις γενικῆς παιδείας*, Ἀθήνα 2002, σχ. 8ον, σσ. 316.

Τὸ *Σύγχρονο Λεξικὸ τῶν Βασικῶν Ἐννοιῶν* τοῦ Δημ. Π. Διαμαντοπούλου, στὴν νέα μορφή του, ἐκδόθηκε καὶ κυκλοφόρησε ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Πατάκη, τέλη τοῦ 2002 σὲ 815 σελίδες καὶ μεγάλο σχῆμα. Ὑστερα ἀπὸ ἀλλεπάλληλες ἐπανεκδόσεις του -πρώτου- *Λεξικοῦ τῶν Βασικῶν Ἐννοιῶν* (37η ἐκδοση, 1999, σσ. 480), ἡ ἐκδοση τοῦ *Σύγχρονου Λεξικοῦ τῶν Βασικῶν Ἐννοιῶν* θεωρήθηκε, ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπαραίτητη.

Σκοπὸς τῆς ἀναμορφώσεώς του ἦταν ἡ ἀναθεώρηση, ἡ ἀναδόμησι καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς του.

Συμφώνως πρὸς ὅσα σημειώνει ὁ συγγραφέας στὰ προλεγόμενα (Β'), ἡ ἀναθεώρηση τοῦ περιεχομένου, στηρίχθηκε στὴν προσεκτικὴ ἐπανεξέταση τοῦ ὑλικοῦ μὲ κριτήρια τὴν ἀντικειμενικότητα καὶ τὴν πληρότητα. Ἡ βελτίωση βασίσθηκε στὴν ποιότητα τῆς παρεχομένης γνωστικῆς ὕλης καὶ στὴν μεθοδικὴ διάταξή της. Ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ περιεχομένου ἀνεπτύχθησαν τὰ παλαιὰ λήμματα, ἐνῶ προσετέθησαν καὶ νέα (250 περίπου).

Στὴν πραγματικότητα, οἱ ιδέες ποὺ ἀναπτύσσονται μέσα στὰ λήμματα ἔχουν ἀφετηριακὸ χαρακτήρα. Δὲν ἀποτελοῦν τὸ τέρμα, ἀλλὰ τὴν ἀφετηρία τῆς σκέψης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ βασικὸ γνώρισμα τοῦ καλοῦ βιβλίου. Καὶ καλὸ βιβλίον εἶναι ἐκεῖνο ποὺ φέρει δημιουργικὴ διάθεση, ὅταν “ἐκ λόγου ἄλλος ἐκβαίνει λόγος”.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς δομῆς τὸ ὑλικὸ εἶναι ὀργανωμένο σὲ νοηματικὰ σύνολα καὶ ὑποσύνολα, σὲ ἐνότητες καὶ ὑποενότητες μὲ ὑπότιτλους καὶ πλαγιότιτλους.

Βασικὰ δομικὰ στοιχεῖα γιὰ κάθε λῆμμα εἶναι: α) ὁ ὀρισμὸς, β) ἡ ἐτυμολογία, γ) τὰ συνώνυμα-ἀντώνυμα, δ) οἱ εἰδικές χρήσεις, ε) ἡ σύντομη ἱστορικὴ ἀναδρομὴ, στ) τὰ αἷτια-ἀποτελέσματα, ζ) ἡ ἀναφορὰ στὴν καθημερινὴ πραγματικότητα. Παραλλήλως ὁ συγγραφέας παραθέτει ἐπικυρωτικὲς γνώμες κορυφαίων διανοητῶν καὶ δοκιμιογράφων.

Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ λεξικοῦ θεωρήθηκε ἀναγκαῖος, ἐφ' ὅσον νέα δεδομένα τὸν ἐπέβαλαν, κυρίως οἱ αὐξημένες ἀνάγκες καὶ τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Τὸ βιβλίον στὸ σύνολό του εἶναι προσανατολισμένο πρὸς τὸ μέλλον καὶ ἀξιοποιεῖ τὸ παρόν.

Σε μιὰ συνολική ἐκτίμηση, τὸ *Σύγχρονο Λεξικὸ τῶν Βασικῶν Ἐννοιῶν*, μὲ τὴν ἱστορική, τὴν φιλοσοφική, τὴν κοινωνική καὶ ἐπιστημονική του θεώρηση προσεγγίζει σὲ βάθος τὶς ἔννοιες ποὺ ἔχουν ἄμεση σχέση μὲ τὴν ὕλική, πνευματική, ἠθική καὶ κοινωνική ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς εἶναι ἐξαιρετικὰ χρήσιμο στὸν μαθητὴ, στὸν σπουδαστὴ, στὸν ἐκπαιδευτικὸ, στὸν τεχνοκράτη καὶ γενικὰ στὸν θεράποντα ὁποιουδήποτε κλάδου. Παρέχει τὸ ἀναγκαῖο γνωστικὸ ὕλικὸ μὲ σκοπὸ τὴν ἀξιοποίησή του γιὰ ἐλεύθερο καὶ δημιουργικὸ γράψιμο.

Γεωργία ΞΑΝΘΑΚΗ-ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ